

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 "

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1 c földszint balra. (Piacz felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a Thaisz-nyomdában és Thaisz Arthur papirkereskedésében (Piac-u. 7)

DONOGÁN ÉS SOMOSSY DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Hősök temetője.

— Martirok emléke. —

Ugy érezzük, a szívünk azt sugja, hogy úgy kell pihenniök, egy közös temető helyen, egymás mellett, mint rügyek a fán, katonás sorrendben, ama hőseinknek, akiknek előttünk drága porhülyei, akármilyen uton-módon haza kerültek, vagy majdan honi földbe fognak hazaszállítani.

A hősök temetőjéről mindenütt jó előre gondoskodtak, hogy egy hazafiui vérrel megszentelt földdarabbal több legyen sok küzdelmet megélt de sok vitézi cselekedet emlékét hiven megőrző hazánkban. S mint a hazaszeretet Mekkájához kell majdan nekünk és ivadékaiknak elzarándokolni a helyre, hol minden sirvirágnak, zugó falomboknak azok emlékéért kell legendás történeteket mesélni, akik Magyarország nemzeti önállóságáért s az emberi jogok rajongó imádatáért haltak hősi halált. Különböző katonai rangban, de egyformán szentelt áhitatok közepette.

Egy darab történelemnek kell lenniök eme, közös temetőhelyeknek, hol gyászoló szülői, hitvesi és testvéri fájdalom leplezetlenül hullathatja fájó könnyeit, hol vallásfelekezet nélkül sirhatja büszke bánatát minden hazáját szerető lélek...

*

Lapokban vitatkoztunk, hogy hol legyen e hely, hivatalos körök is kezdtek megmozdulni, de érdemleges határozatra még határidőt sem tűztek ki, mikor már az **Élet** ez a nagy Mester, a maga parancsoló szükségyszerűségével, igazi liberalizmusával kihasította az életet lehelő termékeny debreczeni talajból azt a mesgyét, amelyet áldozatul akar nyújtani e város hőseinek, hogy azon ezután tavasztól-őszig ne teremjen más, mint babér.

A legkönnyebben megközelíthető, gondozott utakkal rendelkező terület a római katolikus

temetőben van s e helyen nyugszik is már Groó Ferencz prépost-plébános szép érzéseitől felajánlott, külön parcellákban közel negyven halott harczosa Debreczen városának.

A hazaszeretet nem keresi a vallásfelekezeteiket. A negyvenek közt van nemcsak katolikus, de református, luteránus sőt unitárius is. És halottak napján már egyiknek se maradt a sirja virágtalanul s ott röpködött mindenik sirhantja felett az emlékezés világító fénye.

*

Ime így old meg problémákat kis bizottságok, nagy bizottságok nélkül az **Élet**, melynek csak egyetlen vallása van, az emberszeretet hite. És így van ez jól.

Spektator.

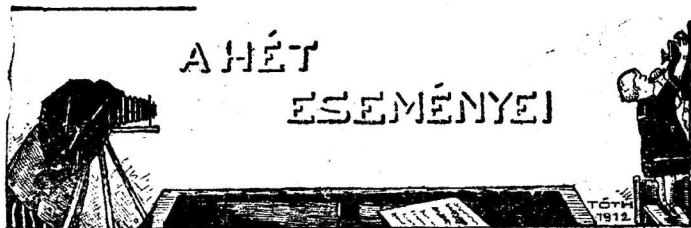

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piacz-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piacz- és Csapó-u. sarkán levő volt kálmái féle üzlethelyiségbe a Bika-szállóval szemben

Márk Endre.

Nem először olvassák ezt a különben is általánosan ismert nevet e lap hasábjain olvasóink. Mi voltunk az elsők, akik minden magánérdek nélkül, de épen ezért mindennemű köntörfalazást kerülve, kijelentettük, hogy rajta kívül nincs még egy ember széles nagy Debreczenben, aki méltó lenne Debreczen város polgármesteri tiszttségére.

Ennek a széles látókörű, európai műveltségű hatalmas egyéniségű férfiúnak egész multja amellett szól, hogy most a nehéz időkben, mikor városi kormányzatunk terén nagy szükség van, és még nagyobb szükség lehet, zseniális elmékre és

erős kezekre, minden pártoskodás nélkül az ő kibontott zászlója alá kell gyülekeznünk a jövő hó elején (eddig megállapodások szerint december 10-én) megtartandó tisztújító közgyűlésen.

Márk Endre széleskörű tevékenysége városunk parlamentáris, kulturális, társadalmi és közjótékonyossági mozgalmában, ismeretes a közönség előtt. A királyi kegy ezért emelte őt udvari méltóságra.

Nagyon-nagyon sokat tett már eddig is Debreczenért Márk Endre s ma jól tudjuk, hogy mennyi sok nemes ideáktól áthatottan óhajtja ő a polgárnagyi kormánypálczát erős munkát szerető és elbíró kezeibe venni.

Eddigi megállapodások szerint nincs is ellenjelöltje. Valószínű tehát, hogy egyhangulag közfelkiáltással fog megnyilatkozni Debreczen város közönségének óhajtása, egyetlen mondatban.

— Eljen Márk Endre polgármester.

Sz.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piacz-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betétállomány nyolczmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámitolás, törlesztéses és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár, Safe-deposit (magánletét pénztár.)

Affiliált intézetek: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospércs.

Halottak napja is elmúlt. Azt hisszük, hogy nem lesznek olyan világosak a sírok e napon, mint más esztendőknben, mert hiszen nem maradt hátastalanul az a felhívás, hogy a halottak emlékezetére szánt koszorúk, gyertyák árát adjuk oda ez alkalommal az élőknek, a kiknek minden fillérre nagy szükségük van. De az emberi szívek nem tudták megtagadni most sem magukat. Szép összeg gyűlt össze az élők számára is, hadi célokra, de kivilágítlanul, virágzatlan még se maradt egyetlen egy sír sem. Mindössze talán csak szerényebb volt a kivilágítás méreteiben. De az emlékezésnek még is elég lett téve. A halottak iránti kegyelet és tisztelet úgy látszik még is csak erősebb, semhogy elhunyt szeretteinkről még ne emlékezhetnénk még a háboru sok szenvedései közt sem. Sőt mintha az számban kevesebb égő gyertyák s pompájukban szerényebb virágok mellett sokkal őszintébb lett volna kegyeletes érzése minden emberi szívnek. Hiszen élők és halottak szeretete között nehéz a választás akkor, mikor igazán nem tudhatjuk, hogy ott a csatafélre öldöklő tűzében ki is hát az élő és ki az aki halott. Az Istenség hatalmába vetett hit tüze sokkalta élénkebb volt a szomorú estén s ez pótolta a hiányzó gyertyák fényét, az emberi lelkek nemesebb eszében apró kék virágocskák borultak teljes virágzásba, ezek pótolták a számban hiányzó virágokat. De szép is, de jó is volt ez így!

+ **A háboru,** — kezdjük tapasztalni, — olyan hatással van az emberi szívre, — mint tisztító tűz az aranyra. Mintha mégis el kellett volna jönnie ennek a

háborúnak nemcsak uralkodók s nemzetek, de a mindenek felett uralkodó nagy hatalom akaratára is. A cinikus béke idejében lekötött emberi érzések ereje szabadult fel a háboru eljöttével, a Krisztus által hirdetett Emberszeretet, — az arcu köpdősött és meg-rugdósott hatalma kezd kiterjeszkedni mindenekre. Fel-támadt tündérszép Hamupipóke a rengetegben s megszólalt bennük emberekben mindaz ami emberi, ami nemesebb és jobb, mint a letűnt materialis, spekuláns idők minden más érzése. És a Romantika apró gyöngyvirágai kihajtottak még a gögös Plutokracias büszke márványoszlopai mellett is. Az a megközelíthetlen, le-ócsárolt Arisztokrácia gondosan ápolt kezét meleg szeretettel nyújtotta oda a veres zászló helyett nemzeti-szinű lobogók alatt győzelemre, vagy halálra siető Szocializmusnak. Most minden ember nemesi előnevet kapott egyetlen szóban: vitéz. Nemzetiségek ölekeznek össze a közös lobogó alatt. Megértjük kiéltelt kiélt nagyapainkat s ezüst-fehér fűrtü matrónáinkat... Talán csakugyan minden egyéb nagy célok mellett az Emberszeretet, az élet megbecsülésének jobb tudata szolgálatában is áll ez a mai óriási küzdelem... Talán?! elmékedik a hitetlen. Persze, hogy úgy van mondja a jövődökbe látó... Mert jó s lelke már érzi a jövődök harsonáját s látja azt a megtisztult, szebb világért, mely a győzedelmes háboru után minden bizonynyal elkövetkezik.

Vasgyűrűk bélelése. A közönség nemes áldozatkészségeért kiosztott vasgyűrűk tudvalevőleg minden veszély nélkül csak úgy viselhetők, ha rozsdásodásuknak elejét vesszük, arannyal vagy ezüsttel kibéleltetjük. Vasgyűrűk ilyen uton s módon való elkészítésére legőszintébben ajánlhatjuk Halász Nándor arany s ékszer üzletét (Piac u. 24.), ahol nagyon jutányos áron s nagyon izléses kiállításbau fogadtatnak el a vasgyűrűk a szükséges átalakításra.

Sivit a szél . . .

*Sivit a szél, hallgatjuk a szelet,
Talán szárnyán repül egy üzenet?
Erdős hegyekről, tul ők küldik nekünk
Kik küzdenek — vagy már pihennek — értünk.*

*

*Felhők között bujdosnak csillagok,
A hold rideg, beteg fényben rogyog
Bearanyozza pusztult híz fulát,
Véres mezőkre küldi sugarát.*

*

*Holtak merev szeme az égre néz,
Felettük elviharzott már a vész,
Hol vannak mind kik tegnap itten voltak?
— — Dicsők az élők, dicsőbbek a hol'ak.*

Czóbel Minka.

Krudy Gyula legujabb könyve. Első szerlelem címen jelent meg. Valami különös, édes lány hangulatba ringatnak ezek az apró kis elbeszélések.

Mintha régi hangszeren régi, halk muzsikát játszanának és régen mult idők leányai, ifjai lejténének régi, diszkrét táncokat. Krudynak különös tehetsége van régi és félmult idők hangulatának felidézéséhez. Az ősdít, az elmúltat szívünk gyökeréig átéreztetni, anélkül hogy a részletes leírások vagy a stílusbeli archaizálás mesterséges eszközeit venné igénybe. És amellől történetei maguk is érdekesek, kedvesek. Emberei lelkéből az a fluidum sugárzik ki, amely számunkra a multat drágává, becsessé teszi. Különösen a mult század közepének magyar fürdőéletét és a régi Pestet rajzolja meg utólérhetlen művészettel. Krudy finom, választékos stílusa már régen nem szorul külön dicséretre. A könyvecske az Athenaeum kiadásában, a Modern Könyvtár két számaként jelent meg. Ára 40 fillér.

A modern könyvtár legújabb füzetei, — tekintettel a háborus időkre, — nagyon aktualisak. Az egyik füzet dr. Máday Andor egyetemi tanárnak nagy értékű munkája. A háboru és béke jelenségeit tanulmányozza a kiváló tudós. Fejtegetései meggyőzőek, világosak s nagyon szellemesek. A népszerű modorban írt munkát ajánljuk olvasóink figyelmébe. Ára 60 fillér. — A másik füzet Hermann Jensennek, a dánok nagy elbeszélőjének háborus tárgyú regénye. Targyát ez a hatásos regény (A csatater árnyai) az orosz-japán háboruból meríti s keresztül vezet a csatater borzalmain, de rávilágít a katonai élet szépségeire is. A regény ára 80 fillér. A két aktualis füzet az Athenaeum kiadása s minden könyvkereskedésben kapható.

Kétségbeesésében, hogy hirtelenében segítsen a bajon, Török bírőhoz fordul s tőle kér kölcsön ötszáz forintot. A bírő ad neki, de mikor így megbizonyosodik, hogy Csillag elvesztette tényleg a pénzt, feljeleníti az őrmestert feleslet hatóságánál. Végül megérkezik Mencike, a bírő távoli rokona, aki szerelmes Csillag őrmesterbe és aki hozza a piros bugyellárist, melyet az őrmester, mikor neki udvarolt, ott felejtett nála. Így megkerült a pénz is kiderül, hogy Csillag tulajdonképen Mencikét szereti. A bírő megnyugszik és minden rendbe jön.

Zsidó honvéd.

Steinberger Lipót bankár	— — — — —	Kemény Lajos
Eszter leánya	— — — — —	Halassy Mariska
Anna, asszony	— — — — —	Turayné
Dávid	— — — — —	Darigó Cornél
Laura } gyermekei	— — — — —	Sinkó Gizi
Ehrlich Sámuel	— — — — —	Szigeti József
Blind Zsigmond	— — — — —	Turay Antal
Durst Icig	— — — — —	Várnay László
Marcza szobaleány	— — — — —	Teleky Ilona

Dávid szegény özvegyasszony fia szerelmes a bankár leányába. De a büszke bankár elutasítja. Dávid önkéntes honvéd lesz s felviszi a kapitányságig. Persze hogy most már a gögös bankár szivesen adja hozzá feleségül a leányt.

Kis király.

A kis király	— — — — —	Darigó Cornél
Liucolin tábornagy	— — — — —	Kemény Lajos
Montbinson admirális	— — — — —	Turay Antal
Montmarini énekesnő	— — — — —	Teleky Ilonka
Zozó ballerina	— — — — —	Szentgyörgyi
Huck	— — — — —	Kassay Károly
Palotaőr kapitány	— — — — —	Völgyi József
Ezredes	— — — — —	Liptai
Lancelot	— — — — —	Balázs
Rendőrtfőnök	— — — — —	Várnay László

I. A fiatal király elragadtatással érkezik az operából. Montogát a híres énekesnőt látta ott, akinek szépsége annyira elbűvölte, hogy azonnal vacsorára hívta a palotába. Montaga, akinek apja szabadságharcban esett el, bosszút akar állni a királyn és virágbokrétába rejtett pokolgéppel merényletet tervez ellene, de a király kedvessége és ifjusága úgy meghatja, hogy lemond tervéről.

II. A király mulat Szerelmének és kedvteléseinek él. Montaga tudja, hogy a forradalmárok ezen az éjszakán kiáltják ki a köztársaságot. Félti a király életét. A király kénytelen aláírni a trónról való lemondás okmányát és indul a hajóra, mely örökre eltávoztja hazájából.

III. A király idegenben él, megtudja, hogy Montaga csak azért akarta elszöktetni a forradalom elől, mert az életét féltette. Boldog szerelemben egyesül a király Montogával.

TÖRLEY
TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

Piros bugyelláris.

Török bírő	— — — — —	Kemény Lajos
Zsófi felesége	— — — — —	Teleky Ilonka
Kender Julis	— — — — —	Turayné
Menci	— — — — —	Sinkó Gizi
Csillag őrmester	— — — — —	Balázs
Kapitány	— — — — —	Turay
Peták	— — — — —	Kassay Károly
Boros	— — — — —	Liptai
Pennás	— — — — —	Szigeti József
Hájas	— — — — —	Várnay László
Kósza Gyurka	— — — — —	Darigó Cornél

Huszárok érkeznek a faluba, közöttük van Csillag Pál őrmester, aki Török bírő feleségében felismeri régi szerelmesét. Elkezd ismét udvarolni az asszonynak, aki azonban hü az urához. Csillag őrmestert nagy baj éri: elveszti nagy piros bugyellárisát, amelyben ötszáz forint készpénz volt, a katonák lénungja.

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE“ pezsgőt iszik.

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Ma szombaton és vasárnap

3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor rendes helyár

Legújabb riportok a világháboruból

Eredeti harctéri felvétel.

Pro patria

Katonai tört. 3 felv.

Kitűnő kíséző műsor.

Világháboru térképek

a legújabb és a legjobb kiadásban kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében. Eredeti bolti áron már 12 fill. kezdve.

Tábori borítékok

2 fillérijével kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében Bika-szálloda mellett. - - - - Szintén 2 fillérijével kaphatók a

Térképzsászlócskák

LEGUJABB

Zenés Képes Levelező Lap

darabja 10 fill.

THAISZ ARTHUR papirkereskedésében, Debreczen, Piacz-utca 7. (Bika szálloda mellett.)

Thaisz Arthur könyv és műnyomdája Debreczen Piacz-utca 7.